

PROGRAM

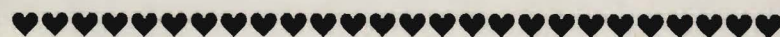

TEATR POWSZECHNY W ŁODZI

Nie ma objawu piękna, nie ma dzieła sztuki, które by nam mogły przedstawić większą jedność i ściślejszy związek między ideą i rzeczywistością, między duchem i materią, wewnętrznym życiem i jego zmysłowym objawem, między treścią i formą, niż sztuka dramatyczna i dlatego nie wahamy się powiedzieć, że sztuka dramatyczna w połączeniu z poezją jest najwyższą ze sztuk pięknych, urzeczywistnia najdoskonalej ogólną ideę i zadanie sztuki.

HENRYK STRUVE (1850–1912)

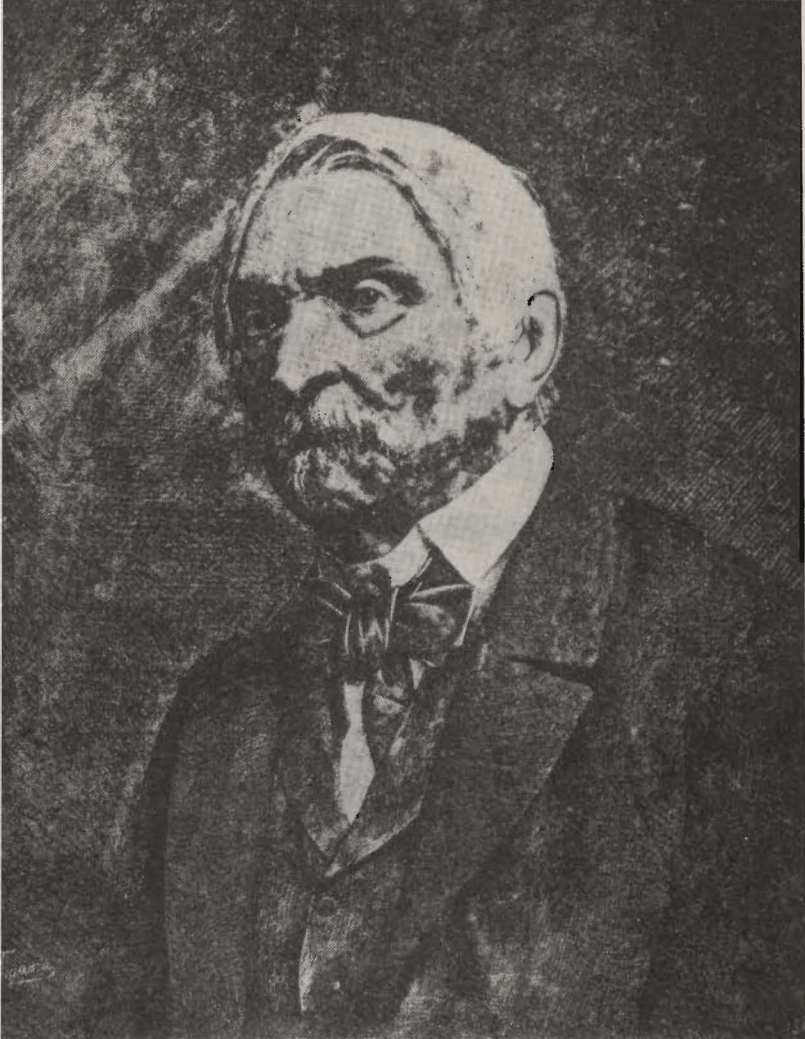
ALEKSANDER

FREDRO

Komedia w pięciu aktach

**WIELKI
CZŁOWIEK
DO MAŁYCH
INTERESÓW**

Aleksander Fredro

Aleksander Fredro 1793-1876

Aleksander FREDRO urodził się 20 czerwca 1793 roku w Surochowie koło Jarosławia. Pochodził z szeroko rozgałęzionego rodu szlacheckiego, który w roku 1822 uzyskał tytuł hrabiowski.

Ze strony matki był praprawnukiem poetki F. Drużbackiej. W roku 1809 Aleksander Fredro wstąpił do armii Księstwa Warszawskiego i służył w różnych formacjach: ułanów, strzelców konnych, był oficerem ordynansowym. Brał udział w kampaniach napoleońskich 1812-1814 (odwrot spod Moskwy, ucieczka z niewoli w Wilnie, bitwa pod Lipskiem).

Odznaczony został złotym orderem Virtuti Militari i Legią Honorową. W roku 1814 Aleksander Fredro znalazł się w Paryżu, skąd w 1815 roku powrócił do kraju i w stopniu kapitana wystąpił z armii. Odtąd Aleksander Fredro osiadł na stałe w rodzinnym majątku Bieńkowa Wisznia. Dwukrotnie przebywał za granicą we Włoszech i we Francji. Uczestniczył w rozmaitych przedsięwzięciach gospodarczych i społecznych na terenie wschodniej Galicji, występował przeciw systemowi biurokratycznych rządów austriackich (np. memoriał „Uwagi nad stanem socjalnym w Galicji” 1846).

W latach 1833–42 był posłem do Sejmu Stanowego, a w roku 1848 członkiem lwowskiej Rady Narodowej. W roku 1861 wybrano go posłem do Sejmu Krajowego. Rok 1829 przynosi mu członkostwo warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. W roku 1873 Aleksander Fredro zostaje członkiem Akademii Umiejętności w Krakowie. Umiera 15 lipca 1876 roku we Lwowie.

Pierwsza serya posmiertnych dzieł FREDRY.

Pierwsze

przedstawienie.

TEATR KRAKOWSKI.

W Sobotę dnia 20 Stycznia 1877 r.

Komedia w 5 aktach. Aleksandra hr. Fredry:

WIEKI CZŁOWIEK do małych interesów

PERSONA

Antoni (pasterzek)	Jan (pasterzek)	Janina (pasterka)	Janina (pasterka)
Janina (pasterka)	Janina (pasterka)	Janina (pasterka)	Janina (pasterka)
Janina (pasterka)	Janina (pasterka)	Janina (pasterka)	Janina (pasterka)
Janina (pasterka)	Janina (pasterka)	Janina (pasterka)	Janina (pasterka)
Janina (pasterka)	Janina (pasterka)	Janina (pasterka)	Janina (pasterka)

CENA WIEJSC. Łoża pierwsze 10 zł, drugie 5 zł, trzecie 3 zł. Łoża czwarte 2 zł, piąte 1 zł. Łoża szóste 0,50 zł, siódme 0,25 zł. Łoża ósme 0,10 zł, dziewiąte 0,05 zł. Łoża dziesiąte 0,02 zł.

Początek o godzinie siódmej.

**WIELKI CZŁOWIEK DO MAŁYCH
INTERESÓW**
afisz premiery komedii

AKT I

1817 - 1835

- „Intryga na prędcę” (wyst. we Lwowie 1817,
a następnie przerobiona na komediooperę „Nowy
Don Kichot” – 1822)
„Pan Geldhab” (1821)
„Mąż i żona” (1822)
„Zrządność i przekora” (1822)
„Cudzoziemszczyzna” (1924)
„Pierwsza lepsza” (1824)
„Damy i huzary” (1825)
„Nikt mnie nie zna” (1826)
„Odludki i poeta” (1826)
„Przyjaciele” (1828)
„Dyliżans” (1833, napisana 1827)
„Pan Jowialski” (1832)
„Śluby panieńskie” (1833, napisane 1827–32)
„Zemsta” (1834, napisana 1833)
„Dożywocie” (1835)
„Gwałtu co się dzieje” (1835, napisana 1826)

Obsada:

Ambroży Jenialkiewicz	ALEKSANDER FOGIEL
Matylda, jego bratanica	EWA KRZYŃSKA
Aniela, jego siostrzenica	BARBARA POŁOMSKA
Karol, brat Anieli	MICHAŁ SZEWCZYK
Leon, bratanek Jenialkiewicza	KUBA GEIGER
Dolski	LEON NIEMCZYK
Antoni, sąsiad	WŁODZIMIERZ SAAR
Alfred, przyjaciel Dolskiego	JANUSZ KUBICKI
Telembecki, rządcą	MARIAN WOJTCZAK
Marcin, służący	TADEUSZ SABARA
Pan Ignacy, krewny Jenialkiewicza	CZESŁAW PRZYBYŁA
Pani Moczyłocka	ALICJA SOBIERAJ-STASZEWSKA
Tapicer	LUCJAN WIERNEK
Lokaj Jenialkiewicza	ANDRZEJ ŁĄGWA
Oficjalista	BRUNON BUKOWSKI
Oficjalista	BOHDAN SOBIESIAK
Oficjalista	JERZY SZPUNAR
Lokaj Hrabiego	BOGDAN KOPCIOWSKI

Reżyseria:

HENRYK SZLETYŃSKI

Asystent reżysera:

Kuba Geiger

Inspicjent:

Kazimierz Michlewski

Układ ruchowy

piosenek:

Michał Szewczyk

Scenografia:

LILIANA JANKOWSKA

Opracowanie muzyczne:

Bogdan Pawłowski

Sufler:

Irena Baryła

Premiera na scenie Teatru Powszechnego w Łodzi dn. 25. V. 1973 r.

ANTRAKT

1835-1853

Przyczyny milczenia nie zostały przez badaczy dostatecznie oświetlone, wiadomo jednak, że ich tło stanowił antagonizm istniejący między autorem „Zemsty”, zajmującym w sprawach politycznych i społecznych stanowisko zachowawcze i sceptycznie oceniającym celowość konspiracyjnych poczynań demokratyczno-niepodległościowych, a młodymi, rewolucyjnie nastawionymi romantykami. Wielu z nich (m. in. E. Dembowski, L. Dunin-Borkowski) poparło ostry i w dużej mierze demagogiczny atak S. Goszczyńskiego, który w rozprawie „Nowa epoka poezji polskiej” (1835) zarzucił m. in. pisarzowi uleganie przebrzmiałym gustom pseudoklasycznym i obojętność wobec żywotnych spraw narodu.

AKT II

1853-1868

Komedie, które powstały w drugim okresie stały się znane dopiero po śmierci Fredry, pisarz bowiem stanowczo przeciwstawiał się ich ujawnieniu poza kręgiem najbliższych mu osób. Utwory te nie dorównują na ogół artystycznemu poziomowi jego poprzednich osiągnięć, wiele z nich jednak zachowało dużą wartość, np. „Wychowanka”, „Ożenić się nie mogę”, „Brytan Bryś”, „Świeczka zgasła”, a zwłaszcza „Dwie bliźny”, „Rewolwer”, „Pan Benet”, „Wielki człowiek do małych interesów”.

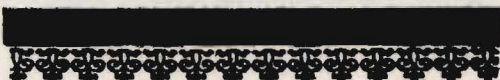

Dodatek I

Dorobek Aleksandra Fredry uzupełnia twórczość o charakterze pamiętnikarskim (m. in. gawędziarskie wspomnienia z młodości i kampanii napoleońskiej „Trzy po trzy” 1880, wyd. pełne 1917), luźny zbiór aforyzmów filozoficzno-moralnych „Zapiski starucha” (1880) oraz liczne wiersze (zgrupowane częściowo w tomach „Wybór poezji” 1918, „Nieznany zbiór poezji” 1929).

Dodatek II

Najważniejsze publikacje o twórczości Aleksandra Fredry: I. Chrzanowski „O komediach Aleksandra Fredry”, Kraków 1917. W. Borowy „Ze studiów nad Fredrą”, Kraków 1921, E. Kucharski „Fredro a komedia obca”, Kraków 1921, E. Kucharski „Aleksander Fredro. Życiorys literacki” Lwów 1926, S. Kołaczkowski „Osobowość i postawa poetycka Fredry” (w) „Dwa studia”, Warszawa 1934, T. Boy-Żeleński „Obrachunki fredrowskie”, Warszawa 1935, S. Pigoń „Spuścizna literacka Aleksandra Fredry”, Warszawa 1954, S. Pigoń „W pracowni Aleksandra Fredry”, Warszawa 1956, „Aleksander Fredro” oprac. T. Sivert, Warszawa 1962, S. Dąbrowski, R. Górski „Fredro na scenie”, Warszawa 1963.

AKT III

Z utworów Fredry, które po jego śmierci trafiły na scenę, największą karierę zrobił „Wielki człowiek do małych interesów”. Zaważyły na tym walory sceniczne komedii, a przede wszystkim świetnie nakreślona postać Jenialkiewicza, która zawsze znajdowała chętnych i najczęściej

W Warszawie pojawił się „Wielki człowiek do małych interesów” 26 kwietnia 1877 roku z Alojzym Żółkowskim w roli tytułowej, Matyldę zagrała wówczas Romana Popiel. „O podobnie doskonałej grze autor może nie marzył nawet. Każdy ruch, każdy wyraz artysty wskazywały, że jest to człowiek najgłębiej przekonany o swojej wielkości; wszystko tam wykończzone i subtelnie obmyślane od przesuwania intonacji głosu przy wymawianiu sakramentalnego pytania: I cóż?” – pisali o Żółkowskim recenzenci, a o roli Matyldy, Romany Popiel: „Była to z krwi i kości młoda szlachcianka, jeżdżąca konno, w amazonce ze szpicrutą w ręku, amatorka psów i koni. przywykła do rozkazywania, rozkapryszona bujna i samowolna. Kobieta prawie dzisiejsza, chociaż nie wybiegająca myślą i zamiarami poza sferę spraw domowych i konkurów małżeńskich”. Matylda w przeciwieństwie do Klary (w „Ślu-

1877

77

TEATR ROZMAITOŚCI

Nr 7613 Dzisiaj we Czwartek, dnia 14 (26) Kwietnia 1877 r.

Pierwszy raz:

WIELKI CZŁOWIEK

DO MAŁYCH INTERESÓW.

Komedja w 5-ciu aktach. Hr. Aleksandra Fredro, (ojciec).

Ambrasz Jemalikiewicz
Matylda, bratanica
Aniela, siostrzenica
Kazimierz Anieli, siostrzeniec
Dobry
Antoni, sędzia
Alfred, przyjaciel
Telemeński, radca
Marcin, służący
Pan Ignacy, dachci Krzewy i domownicy
Jemalikiewicz
Pani Marysielówna
Lola, służąca
Tajnik
Oficjalista, służka Jemalikiewiczów.

Pan Zoltowski
Panna Fizyka
Panna Cezary
Pan Szymonowski
Pan Teodorowski
Pan Olszowski
Pan Prusowski
Pan Grzybowski
Pan Adamowski
Pan Kowalski
Panna Hosiowska
Pan Kowalski
Pan F. Kowalski

Rozdział pierwszy. 1-ty, 2-ty, 3-ty i 4-ty akty w sali, w domu Jemalikiewiczów;
5-ty akty w mieszkaniu Dobrego.

Na urlopie Pani Rakiewicz. Chór: Pan Holtzman.

1877

CENA WIEJSKA:

Lata 1-go miejsca na 4 osoby	12	10	8	6	4
Lata 2-go miejsca na 4 osoby	8	6	4	3	2
Kupca do laty 1-go miejsca	12	10	8	6	4
Kupca do laty 2-go miejsca	8	6	4	3	2
Kupca 1-gim miejsca	4	3	2	1	0
" 2-gim miejsca	2	1	0	0	0
" 3-gim miejsca	1	0	0	0	0
" 4-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 5-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 6-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 7-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 8-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 9-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 10-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 11-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 12-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 13-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 14-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 15-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 16-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 17-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 18-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 19-gim miejsca	0	0	0	0	0
" 20-gim miejsca	0	0	0	0	0

Początek o godzinie 7^{1/2} wieczorem.

W drukarni "Gazety" Warszawskiej (Pana Galla) przy Rynku Starym Nr. 145 a

**WIELKI CZŁOWIEK DO MAŁYCH
INTERESÓW**
afisz premiery komedii

bach panińskich”) miała stanowczość kobiety dojrzałej, miała akcenty i ruchy brawurowe, poczucie wyższości i lekceważenia wobec napuszonego opiekuna – miała także śmiech ochoczy i perlisty z domieszką zuchowatej ironii”.

Po raz pierwszy „Wielki człowiek do małych interesów” ukazał się w Poznaniu 1 sierpnia 1877 roku, w Lublinie komedia Fredry grana była od 1879 roku, w Łodzi od 1884, Katowicach w 1924, w Wilnie w 1929, a w Rydze Teatr Polski w roku 1930 otworzył nią sezon. Zagraniczna premiera „Wielkiego człowieka do małych interesów” odbyła się w Kazaniu w 1886 roku.

W spektaklu wykorzystano następujące utwory muzyczne:

St. Moniuszko „Kochać” (śl. J. Kossak)

St. Moniuszko „Hola ptaszki, hola zwierzę” (śl. J. I. Kraszewski)

W. A. Mozart fragm. z opery „Don Giovanni”.

PAŃSTWOWY TEATR POWSZECHNY

Łódź, ul. Obrońców Stalingradu 21, tel. 350-36 238-8

Kierownik Techniczny
MARIAN BINKOWSKI

Dekoracje

CZESŁAW FIGURSKI

BOGDAN GADOŃ

IGNACY KOŁODZIEJCZYK

STANISŁAW KROTOWSKI

STEFAN OLCZAK

TADEUSZ PAUL

JÓZEF PIKORA

EUGENIUSZ TYCHEK

Kostiumy

HENRYK KISZKA

WŁADYSŁAW MURAS

ZDZIŚŁAW PAPIERZ

Biuro Organizacji Widowni — Łódź, ul. Obrońców Stalingradu 21 tel. 350-36 przyjmuje zamówienia na bilety do Teatru Powszechnego (na miesiąc wcześniej) w godz. 10-17.

Kasa Teatru Powszechnego czynna cały tydzień od godz. 10-13 i od 16 do rozpoczęcia przedstawienia (z wyjątkiem poniedziałków) — tel. 350-36.

Redakcja programu Kazimierz A. Lewkowski

Opracowanie graf.: Tadeusz Paul

Cena zł 4.50

Dyrektor i Kier. Artystyczny

RYSZARD SOBOLEWSKI

Kierownik literacki

KAZIMIERZ A. LEWKOWSKI

Kierownik muzyczny

BOGDAN PAWŁOWSKI

BEZPŁATNY

TEATR POWYSZECHNY W ŁODZI

Projekt okładki

IERZY JANKOWSKI